
TYPOGRAPHVS LECTORI.

DVO potissimum sunt, Lector candide, quibus qui amplissimum studii iuridici Oceanum ingrediuntur, eiusdemque cum honores, tum præmia expetunt præ aliis excellere debent, Theoria ac Praxis: Harum una in speculatione, altera in exercitatione sita est: Vt. n. illius usus à regularum & legum innumero numero dependet, regulaque regulæ, lex legi obiicitur, sic huius beneficio inspecta casuum diuersitate, quod videbatur contrarium, planum esse elucet. Et hoc est, quod Imp. Iustinianus in præfatione Digestorum, Nullum ait in iure contrarium inuenitur, si quis subtili animo diuersitatis rationes excutiat. Præterea ut huius usus in iudiciis, strepituque forensi, variis ac dissimilibus rerum actionibus, & quotidie fere nouis emergentibus casibus, occurrit, ita sine illius beneficio nullum ius dici, nulla actio dirimi, de eaque sententia certa recitari nec debet nec etiam potest.

Grauis quidem grauium in iure authorum est auctoritas, DDque opiniones & decisiones in magno sunt numero locoque: at vero eas Iudex ita non admiretur, veneretur, suspiciat: ut rationis lance, conscientia, & accuratiore consideratione legum (quas in pectoris sui scrinio, ut Imperator de se hoc affirmat, gestare debet) ad latus late sepositis statuere aut pronunciare velit.

Eo nomine egregium illud Arij Pineli ad L. 2. C. de

- 3 Hæc disciplina à primis iuris notitiis cœpit, & doctrinæ præceptis exulta est, atq; perfecta.
 4 Continet autem præcepta boni & æqui, quæ ab ipso bono & æquo differunt.
 5 Huius artis finis est Iustitia, quam recte Vlpianus constantem & perpetuam voluntatem esse ait, ius suum unicuiq; tribuentem.

Ex Titulo secundo.

- 6 Inizio civitatis Romanæ omnia manu regia gubernata sunt *l. 1. §. 1. D. de orig. Jur.* Sed non ideo dicendum, potuisse alteri violenter manu regia, sine vlla civili disceptatione, & absq; figura iudicii, res suas auferri, contra Bartholum.
 7 Exactis deinde regibus, leges ab ipsis latæ, magna ex parte exoleverunt, iterumq; cœpit populus Romanus incerto magis iure & consuetudine vii, quam scriptis legibus: idq; fere per annos sexaginta *d. l. 2. §. exactis D. dicto tit. contra I. C. Pomponium.*
 8 Post hæc ne populus Romanus diutius incerto iure vteretur, tres publica auctoritate constituti sunt, non decem, qui leges & instituta Græcorum cognoscerent: quibus reuersis creati sunt decem viri, qui decem legum tabulas pro rostris proposuerunt, contra Pompon. *in d. l. 2. §. postea.*
 9 Sequenti anno alii decem viri, non priores, animadverterunt aliquid deesse primis legibus. Ideoq; duas adhuc tabulas adiecerunt, contra Pompon. *in d. l. 2. §. postea.*

Ex Titulo tertio.

- 10 Legis virtus hæc est: impetare, vetare, pœmittere, punire, ait Modestinus. *in l. legis virtus 7. D. de legib.*
 11 Imo etiã legis virtus est, præmiũ proponere: idq; à Modestino male omissum videtur.
 12 Recte *ex l. minime 23. D. de legib.* colligitur: Non esse recedendum à communi interpretum opinione.
 13 At pessime hoc de omni communi opinione verum esse affirmatur: quia vbi Interpretum error ostendi potest, ab ea communi opinione merito recedimus.
 14 Quæ enim, ait Muretus, stultitia esset, nolle veritati cedere: sed, ea repudiata, communem & inueteratum errorem sequi.
 15 Itaq; hoc casu Iudex, à communi opinione recedens, litem suam minime facit.

Ex Titulo quarto.

- Principi placuit, legis habet vigorem, ait Vlpianus *lib. 1. in princ. D. de consuetudine princip.*
 17 Imo quod Principi placuit, non habet legis vigorem.
 18 Quid enim, si Principi ea placuerunt, quæ sunt contra honestum & iustum? certe nullo modo legis vigorem habere dicimus.
 19 Princeps enim non est honesti iustiq; regula: sed est honesti iustiq; minister.
 20 Itaq; reuicimus adulatoriam illorum traditionem, qui simpliciter Principem legibus solum affirmant.
 21 Item & illorum, qui Principi duplicem potestatem asseribunt, plenissimam scilicet vel absolutam, & ordinariam.
 22 Imo existimamus eos iniuria principem afficere, qui talia ei tribuunt.

Ex Titulo quinto.

- Ulpianus respondit, eum qui viuentem patre & ignorante de coniunctione filii
 23 *licet post mortem aui natus sit, iustum filium ei, ex quo conceptus est,*
 non esse *in l. 11. D. de statu homin.*

391 Et propterea repudianda est opinio glossæ in l. inter quos 39. §. Domini, in Gerb. percipienda D. de dam. infest. quæ hoc casu adhuc pensionem deberi putat.

392 At posteriori casu, si superficies perijt, nulla amplius debetur pensio: quia nihil superest ex quo solui aliquid possit.

394 Septimo hæc sententia non obtinet, si Dominus prædij Emphyteutici intra triennium Canonem oblatum non accepit: quia eo ipso Emphyteuta Canonem lucrabit, nec Dominus eum è prædio eicere potest, vt Eustach. in l. 23. C. de Episc. audien. cautum fuisse testatur, quæ tamen non extat.

395 Hæc tamen simpliciter verum non est: sed tum demum, si Emphyteuta pecuniã quam Dominus accipere noluit, cõsignet, & consignatã deponat. Vt enim commissi pena euitetur, omnino pecuniæ debita oblatio, consignatio, & depositio necessaria est, vt aperte in l. 2. C. de iure Emphyt. constituitur, & ibi las. Montan. & Coraf. sententiant.

396 Et propterea contraria communis Doctorum opinio est reiicienda, existimantium solam oblationem à pena commissi excusare: at consignationem, & depositionem ad plenariam libertatem pertinere, vt scilicet Emphyteuta nec eijci, nec de solutione pensionis præteriti temporis compelli possit, secundum Cler. in commun. sent. Emphyteosis q. 7. n. 19. quia in d. l. 2. expresse aliud reperitur constitutum.

397 Octavo & ultimo hæc sententia locum non habet, si Ecclesia Emphyteuta post contractum celeri satisfactione moram purgauit: quia tum pena commissi cessat, c. potestatis, & notant D. D. Extr. locati, affirmat las. in d. l. 2. n. 84. C. de iur. Emph. Hæc de modis qui in omittendo consistunt.

398 In committendo modi qui versantur sunt duo: Primus est, si Emphyteuta scilicet negat rem esse Emphyteuticam, tradit Specul. in tit. de loca. §. nunc aliqua q. 65. n. 82. quia eum negando in re ipsa peccet, merito quoque priuatione rei punitur, arg. l. consensu 8. §. si quis C. de repud.

399 Alter modus est, si Emphyteuta irequisito Domino rem vectigalem alienauit, l. 3. C. de iur. Emph. Tum enim iure suo cadit, d. l. 3.

400 Et quidem si totum prædium alienauit, toto iure excidit: si partem tantum alienata: Roll. à Valle consil. 17. §. consil. 51. n. 2. §. n. 21. vol. 2. vbi hanc sententiam communem dicit: de quo modo plura supra egimus: Hæc de modis qui extra rem Emphyteuticam considerantur.

401 Ex re Emphyteutica vnus sumitur modus: si nimirum rei Emphyteuticæ mutatur forma: quia mutata rei formã, res perijisse intelligitur, l. repeti. 5. §. Vlt. D. Quibus modis usus fru. vel usu amitt.

402 Debet enim pristina rei formã, vt tempore contractus Emphyteutici fuit, manere: si non in totum: tamen ex maiori parte: vt semper volente Domino ad pristinam formam redire possit, no. Montan. in d. l. 2. §. ita vt interdictum C. de iur. Emph.

403 Et propterea si Emphyteuta syluam aliquam in Emphyteusin accepit, non poterit inuito Domino arbores radicibus excindere, vel eam in vineam aut agros mutare: quia etsi rem Emphyteuticam meliorem facere possit: non tamen eam mutare plantæ potest, no. las. in l. 1. n. 99. C. de iur. Emph.

404 Et hæc sententia omni dubio caret, si conuentum sit, vt quotannis aliquot lignorum plaustra ab Emphyteuta soluantur: quia tum inter Dominum, & Emphyteuta

tana

